

AZ ONLINE CSALÁDFAKUTATÁS ALAPJAI

Ingyenes előadás-sorozat időhiányos
családfakutatóknak a Margaux kávézóban

3. rész

2025. május 21.

Előadó: Szabó Dorottya (Doro)
levéltáros, családtörténet-kutató

Az előadás megtartását a **Magyar Családtörténet-kutató Egyesület**
támogatta.

Elakadtál? Mindenkivel megesik...

Így juthatsz tovább online
kutatással!

Alternatív keresési módszerek:

- AOL / AdatbázisokOnline
- Hungaricana
- ADT, Mapire, Arcanum Kézikönyvtár
- Fortepan
- Europeana
- ELP / Elektronikus Levéltári Portál

AOL / AdatbázisokOnline

KÖZÖS LEVÉLTÁRI ONLINE ADATBÁZIS-GYŰJTEMÉNY? IGEN!

Az **AdatbázisokOnline** (röviden: AOL) egy központi levéltári kutatófelület, ahol a Magyar Nemzeti Levéltár 21 tagintézményének adatbázisai érhetők el – egységes keresőrendszerben, folyamatosan bővülő tartalommal. A cél: közös kapura vinni a levéltári adatbankokat, hogy ne csak egy-egy intézmény oldalán kelljen külön-külön kutakodni.

Jó tudni: az adatbázisok egy része képpel is elérhető, mások csak adatot tartalmaznak – de mindkettő hasznos lehet a kutatás szempontjából!

A legnépszerűbb témák – például a családtörténet, első világháború, helytörténet, reformáció, SZU-ba elhurcoltak stb. – külön gyűjteményekbe rendezve jelennek meg a főoldalon. Jelenleg 9 van belőlük. Ezek nemcsak tematikusan válogatott adatbázisokat tartalmaznak, hanem keresési segédleteket, linkgyűjteményeket és gyakran saját keresőt is kapnak.

Az AOL emellett kategóriák szerint is rendszerezi az adatbázisokat – ezek inkább irattípusok és korszakok mentén tagolják ugyanazt az állományt. Külön keresőjük nincs, de a tematikus böngészésnél sokat segítenek.

💡 Tipp: a gyűjteményi aloldalakon található segédletek néha olyan plusz magyarázatokat tartalmaznak (pl. nevekről, mértékegységekről), vagy kapcsolódó linkeket, amelyek szintén a komplex keresést segítik: máshol is megvannak, de itt egy helyre tették őket, hogy ne kelljen "bogarászni".

HOGYAN LEHET AZ AOL-ON KERESNI?

1. A főoldali **keresővel**: ez kutatja végig a teljes adatbázis-állományt. Nagy találatmennyiségre számíthatunk – de néha innen érdemes elindulni.
2. Kiválasztott gyűjteményi aloldali keresővel: ez szűkebb, tematikus találatokat ad, csak az adott gyűjteményben – gyorsabban megtalálhatjuk, amit keresünk.
3. Egy konkrét adatbázison belüli keresővel: ez a legprecízebb módszer, ha már tudjuk / sejtjük, hol lehet az információ.

💡 Tipp: használd a keresési csonkolást (pl. kova* keresés Kovács, Kovalik, Kovácsi találatokhoz) – erről a Keresési segítség **menüpont** alatt találsz részletesebb magyarázatot!

📍 Jó tudni: a gyűjteményi keresők csak az adott témához kapcsolódó adatbázisokat pásztázzák végig, így kevesebb, de pontosabb találatokat adnak. Túl sok a találat? Semmi gond – az AOL szűkítő funkcióival különböző szempontok szerint (pl. évszám, hely, forrástípus) pontosíthatjuk a keresésünket.

AOL = + KÉP ÉS ADAT KÉZ A KÉZBEN

Az adatbázisok egy részéhez digitalizált iratfotó, forráskép is tartozik, de nem midhez. Már a csempeképből lehet látni, hogy melyik adatbázisnál mire számíthatsz.

Az összes AOL-os adatbázisnál a fejléc alatt, fent van egy kereső- és navigációs sáv. Ebben nagyon sok adatbázisnál hierarchikus keresőt is találsz (Hierarchia néven), ami a böngészést segíti elő. És ami biztosan mindegyiknél van, szintén ebben a sávban, az az információs fül (Információ), azt mindenképp fúsd át.

 Jó tudni: az AdatbázisokOnline össze van kötve az elektronikus levéltári nyilvántartó rendszerrel is (ELP), de itt még az összeköttetés nem automatikus.

✓ ETIKUS FORRÁSKEZELÉS

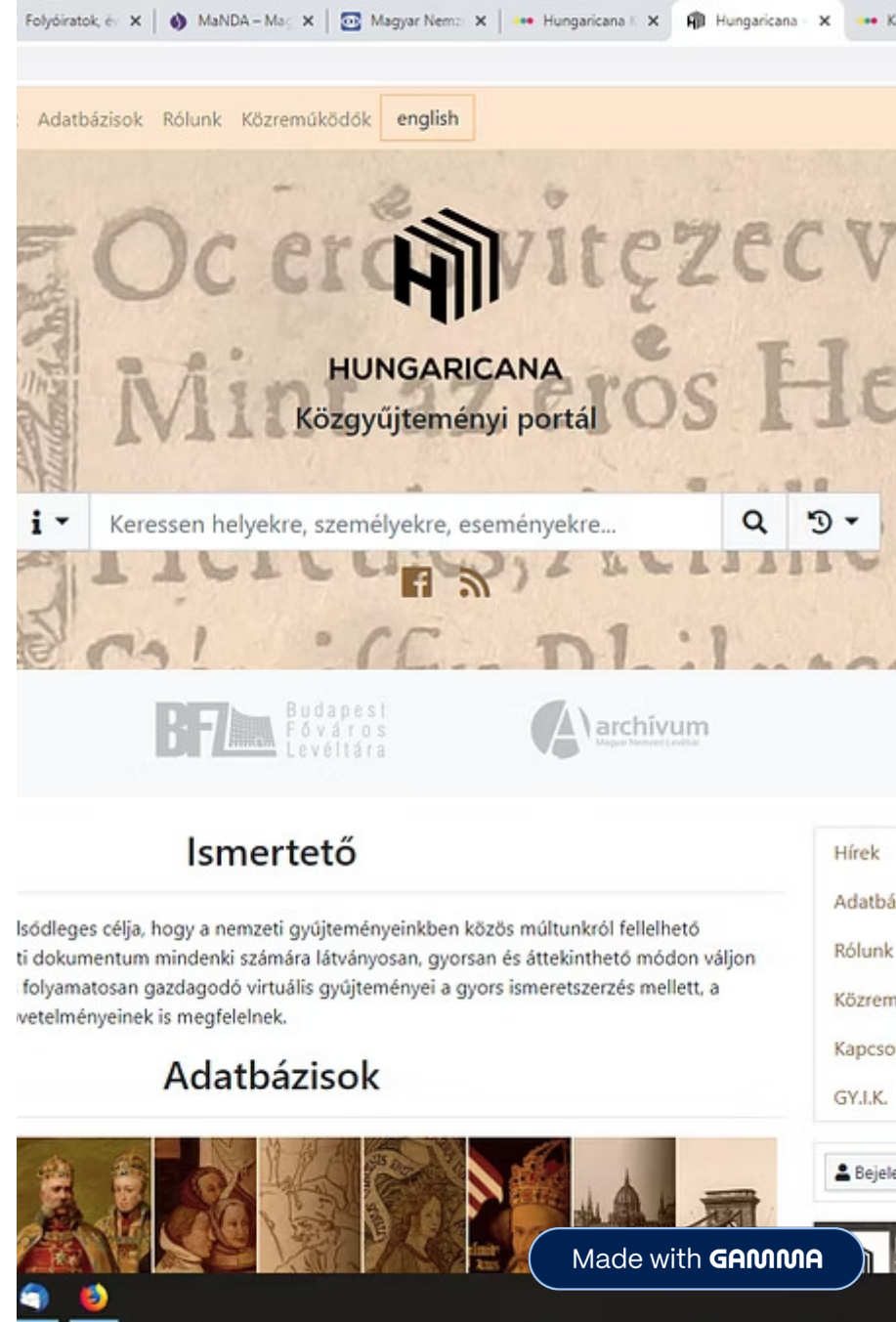
💡 Tipp: ha nyilvánosság előtt közlöd a kutatásod eredményeit – akár blogposzt, akár családtörténeti könyvecske formájában –, mindig tüntesd fel a forrást. Az AOL-on található képeknél és adatoknál ez különösen fontos, még akkor is, ha nincs jogi előírás hozzá!

📍 Jó tudni: az AdatbázisokOnline össze van kötve az elektronikus levéltári nyilvántartó rendszerrel is (ELP), de itt még az összeköttetés nem automatikus.

Hungaricana

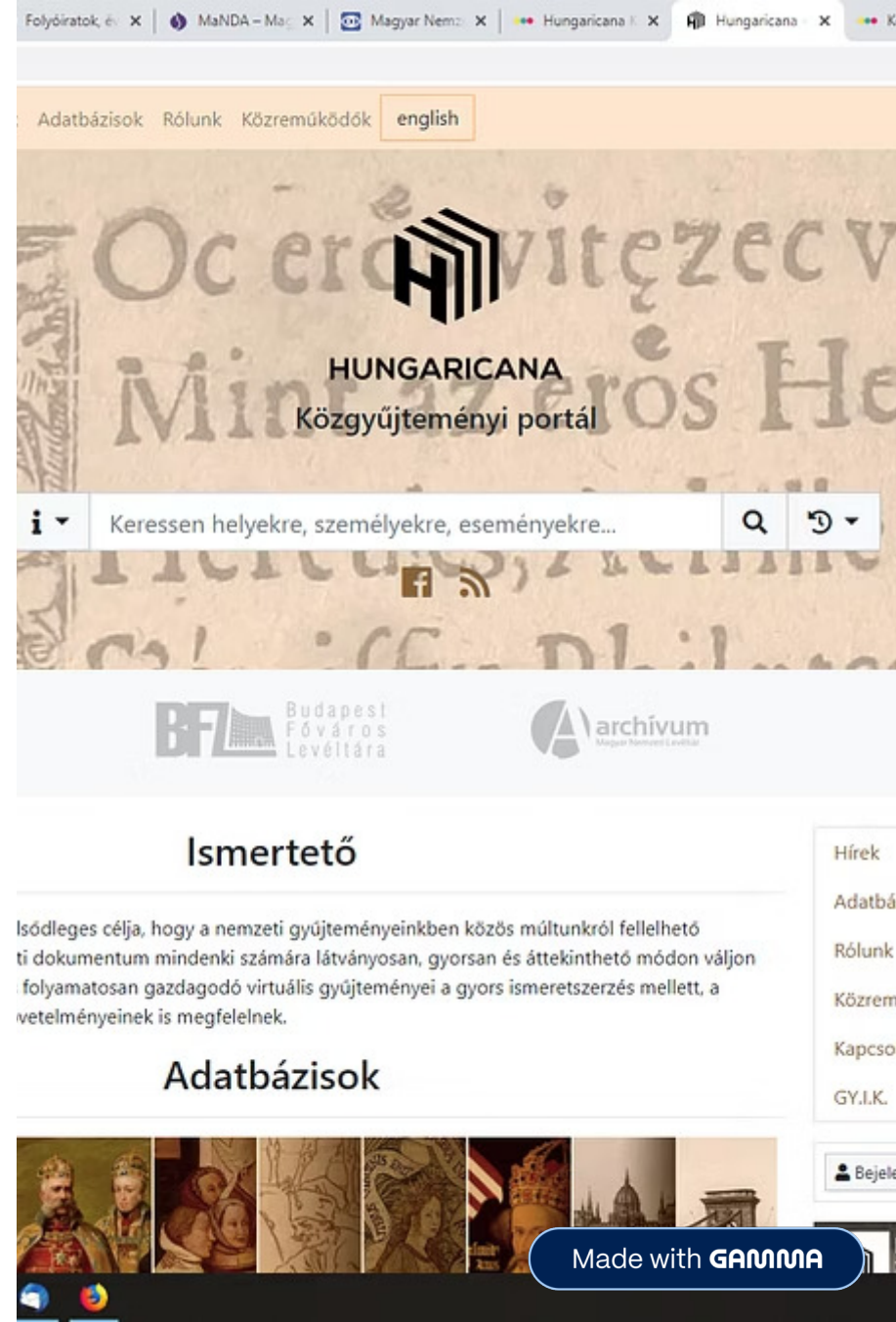
A KÖZGYŰJTEMÉNYEK (LEVÉLTÁRAK, KÖNYVTÁRAK, MÚZEUMOK) ONLINE KAPUJA

A Hungaricana **közgyűjteményi** portál az egyik legismertebb kiindulópont a családtörténeti kutatásban, főként azért, mert sok, korábban nehezen hozzáférhető levéltári, könyvtári és múzeumi forrás digitalizált változatát gyűjti össze és teszi kereshetővé. A felület teljesen ingyenesen használható, magyar nyelvű, és jól kereshető – de mint minden nagy gyűjtemény esetében, itt is fontos tudni, hogyan keressünk.

A Hungaricana "óriásportál", amely különböző adatbázisokat egyesít. Ezek közül a családtörténet szempontjából a legfontosabbak:

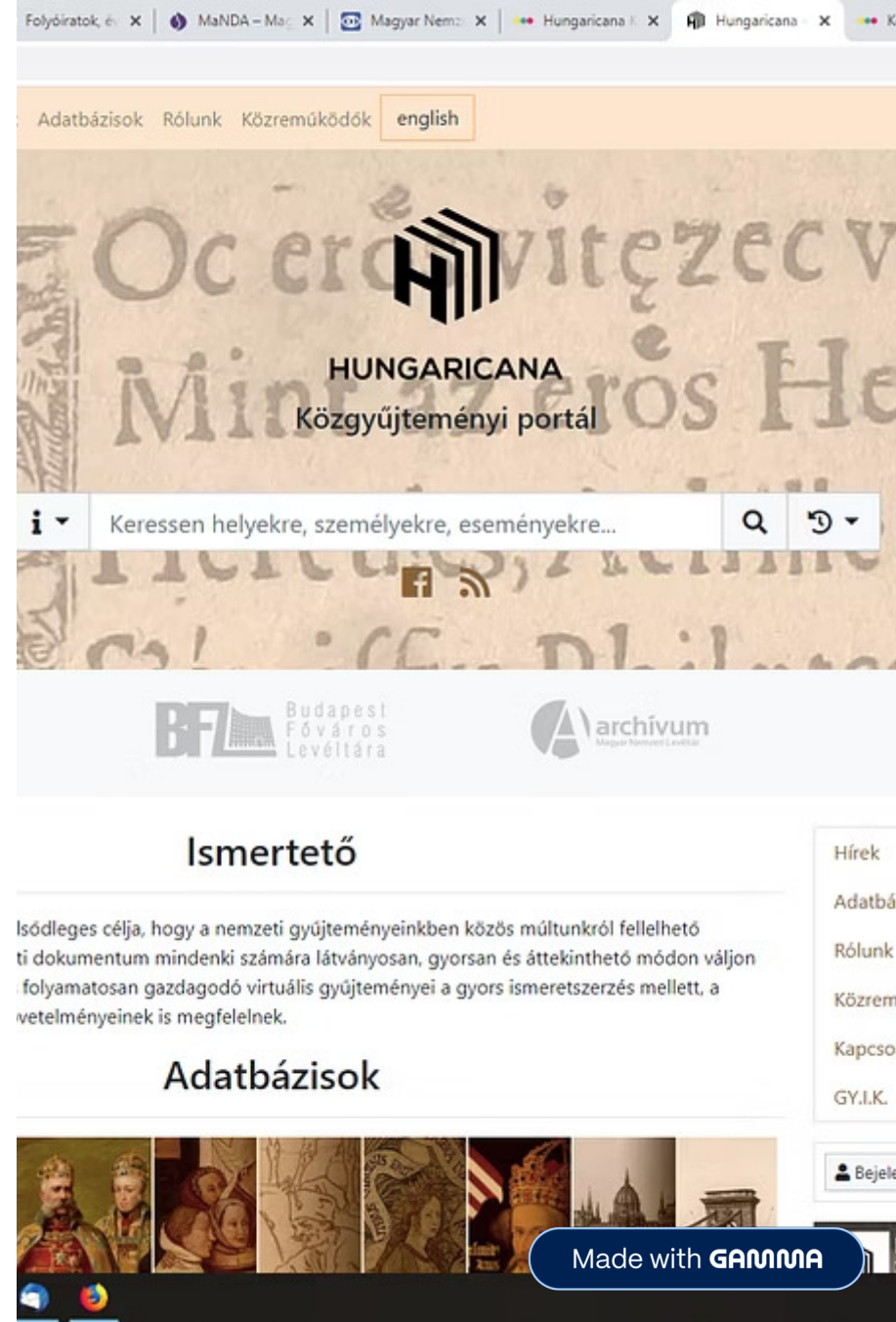
- Levéltári iratok (pl. anyakönyvek, összeírások, katonai nyilvántartások)
- Könyvtári digitalizált kiadványok (pl. évkönyvek, monográfiák)
- Képcsarnok (fotók, térképek)
- Térképek (pl. katonai felmérések)
- Helynév- és címtárak (pl. Budapesti Czim- és Lakjegyzék, tisztségviselők, tanárok, közgyűlési képviselők névjegyzékei)

HOGYAN KERESHETÜNK BENNE?

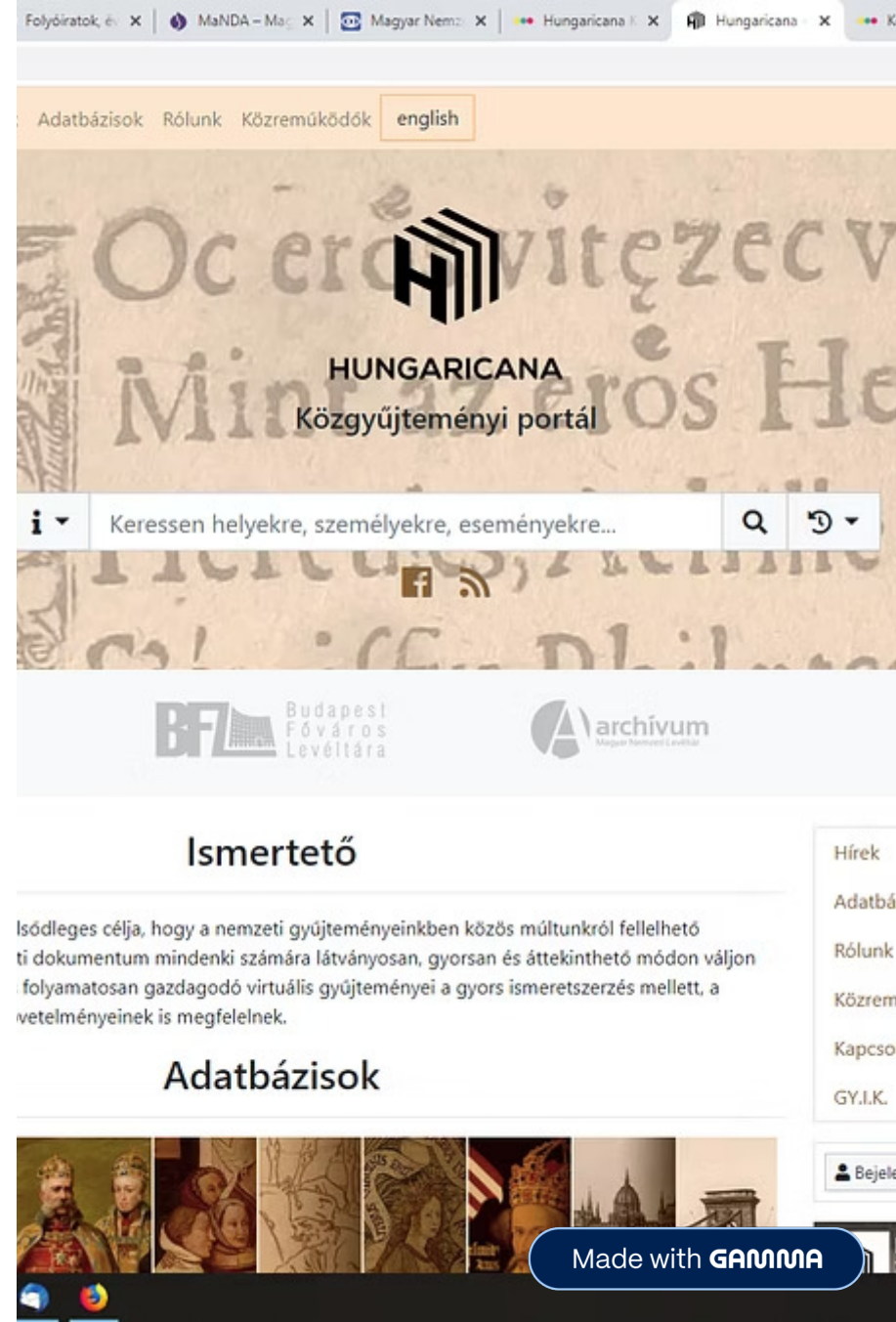
A **főoldalon** található keresődobozba bármit beírhatunk – de az igazán eredményes kutatáshoz érdemes az Adatbázisok **menüpontra** kattintani, és ott tematikusan, adatbázisonként keresni. A Hungaricana-n emellett "lapozgatni" is lehet – például egy-egy évfolyamot vagy települési anyagot elejétől végig megnézhetünk. Ez sokszor többet ad, mint a kulcsszavas keresés.

🗨️ Jó tudni: A sikeres kereséshez részletes segítséget ad az a kis információs ablak, ami a találatok oldalán jelenik meg, a fenti keresőmezőben. Ebben a Hungaricana jobb az AOL-nál, többféle kereső-optimalizáló kulcsa van.

MIRE JÓ A HUNGARICANA CSALÁDTÖRTÉNETI KUTATÁSBAN?

- **Népszámlálások:** A Magyar Királyi Központi Statisztikai Hivatal kiadványai különösen értékesek a XX. századi családfakutatáshoz.
- **Címtárak:** A nagyvárosi lakcímgjegyzékek, mint a Budapesti Cím- és Lakjegyzék (1873–1944), segítenek feltérképezni, hogy hol lakott az ősrünk, mivel foglalkozott, kik voltak a szomszédai.
- **Monográfiák** és évkönyvek: Egy-egy falu vagy város történetéről, iskolákról, egyházakról szóló kiadványokban gyakran szerepelnek nevek és családok történetei.
- **Térképek:** Kifejezetten egy adott településre / területre vonatkozóan használható keresőoldal, ha őseink korabeli környezetére vagyunk kíváncsiak.
- Határon túli területekre vonatkozó **gyűjtemények:** ...hiszen őseink nem feltétlenül a mai Magyarország területén éltek.

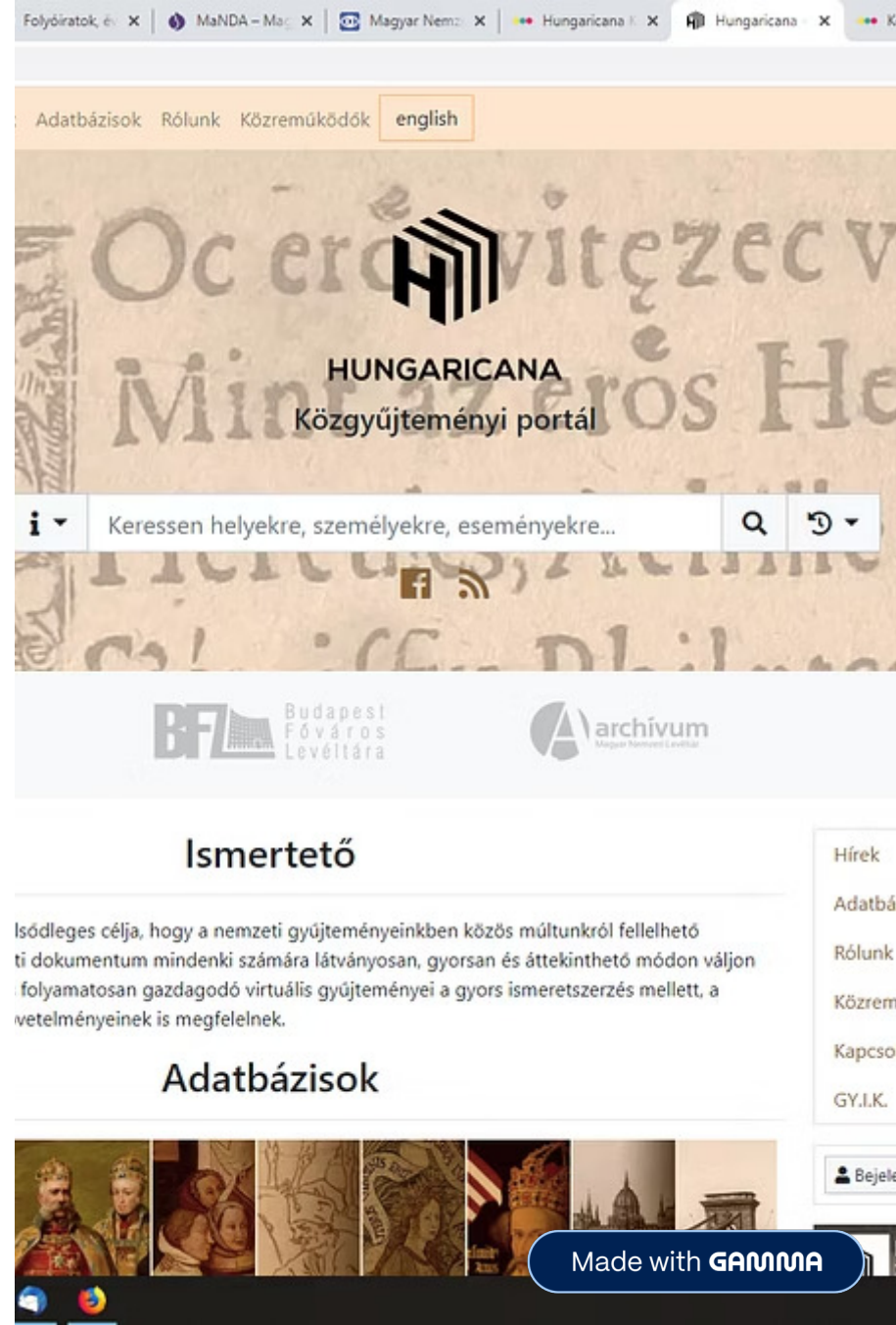

ÖSSZEFOGLALVA:

A Hungaricana tehát nemcsak egy adatbázis – egész kutatási ökoszisztéma, amelyben térben és időben is barangolhatunk. És ami a legjobb: a legtöbb adat folyamatosan bővül, így érdemes időről időre visszanézni.

💡 Tipp: Használjuk a "Találatok mentése PDF-be" lehetőséget, vagy másoljuk ki a pontos forráslinket – később sokkal könnyebb így visszatérni az adott dokumentumhoz.

Arcanum

KINCSESZBÁNYA ÚJSÁGOKKAL, TÉRKÉPEKKEL, KÉZIKÖNYVEKKEL

Ha a Hungaricana "nyilvános kutatóterem", akkor az Arcanum egy prémium magánkönyvtár: hatalmas, sokféle, mély és rétegzett tartalommal.

Előfizetéses rendszerben működik, cserébe olyan anyagokat tár elénk, amelyek máshol nem, (ilyen szinten) kereshetők. Genealógiai és helytörténeti kutatáshoz kihagyhatatlan.

ARCANUM DIGITÁLIS TUDOMÁNYTÁR (ADT)

Az **ADT** minden bizonnyal a legismertebb része az Arcanumnak. Több millió oldalnyi heti- és napilap, tudományos folyóirat, lexikon és szakkiadvány érhető el itt – teljes szövegű kereséssel. Kiemelkedő erőssége, hogy sok olyan kisebb helyi vagy tematikus lapot is tartalmaz (pl. egyesületi értesítők, megyei hírlapok), amelyeket máshol nem találunk meg. Család- vagy lakóhelynevek keresése során gyakran itt bukkan fel először egy konkrét személyre vagy eseményre utaló nyom.

Tipp: Itt is próbálj ki különböző névalakokat (pl. Kovács István, Kovács I., dr. Kovács, stb.)

📍 Jó tudni: A keresés ingyenes, de a találatok megnyitásához már kell az előfizetés. Van viszont egy, az ADT-nek dedikált **Facebook-csoport** is, ahol keresési tippeket, vagy az előfizetőktől keresési segítséget lehet kérni.

ARCANUM TÉRKÉPEK (KORÁBBAN MAPIRE)

A **Mapire** az egyik legizgalmasabb eszköz településtörténeti vagy családi házkutatáshoz. A Habsburg Birodalom katonai felmérései, kataszteri és várostérképek interaktív, georeferált változatban is böngészhetők. Az interaktív funkcióknak köszönhetően összehasonlíthatod a régi térképeket a mai Google Maps műholdképpel, így pontosan beazonosíthatod, hol állt egy korabeli ház, vagy hogyan változott meg egy település szerkezete.

💡 Tipp: A bal oldali térképrétegek közül választhatod ki, melyik korszakot nézed – érdemes kipróbálni ugyanazt a települést több térképen is.

📍 Jó tudni: A böngészés ingyenes, de a nagyfelbontású letöltés fizetős.

ARCANUM KÉZIKÖNYVTÁR

Ez az a rész, ahol a "szakmázás" kezdődik. A **Kézikönyvtárban** lexikonokat, monográfiákat, történeti kiadványokat, családtörténeti segédleteket és írói életműveket találunk – olyan szövegeket, amelyek alapozó, kiegészítő vagy kontextusteremtő forrásként működnek a kutatás során.

💡 Tipp: A kézikönyvtári kereső is teljes szövegű – érdemes kipróbálni itt is a névkeresést, mert egy-egy családtörténeti kiadványban akár családfákra is bukkanhatsz.

Ahogy más digitális adatbázisoknál, itt is figyelni kell az idézési és megjelenítési szabályokra:

- Az 1945 előtti kiadványok nagy része közkinccsé vált, de a digitális formájuk ettől még jogvédett lehet.
- Hivatkozáskor mindig jelöld meg a kiadvány címét, szerzőjét, az Arcanum linkjét és az oldalszámot.
- Letöltés PDF-ben csak előfizetéssel lehetséges, de az idézés illusztrációként engedélyezett – megfelelő forrásmegjelöléssel.

JOGTISZTA HASZNÁLAT

Részletes szabályzat itt: [Felhasználási feltételek](#)

ÖSSZEFOGLALVA:

Az Arcanum egy fizetős, de sokrétű adatbázis, amely nélkülözhetetlen lehet családfakutatásban. A legjobb, ha céltudatos kereséssel használod, és ha rendszeresen visszanezel – mindig bővül, és lehet, hogy holnap már ott lesz az az információ, amit ma még nem találtál.

Mit tegyél, ha egy ősöd "eltűnik", nem találsz róla egyszerűen semmit?

Ha egy ősöd nyomát vesztetted, ne add fel! Különböző szempontok vizsgálatával még mindig megtudhatsz róla sokat, még ha közvetlen adatok nincsenek is. Vizsgáljuk meg a következőket:

A környezet

Vizsgáld meg a történelmi környezetet, a települést és a lakóhelyet, ahol élt. Ez segíthet megérteni a mindennapi valóságát.

Az életkörülmények

Illusztráld az akkori életmódot, a társadalmi helyzetet és a gazdasági viszonyokat, amelyek meghatározták a mindennapjait.

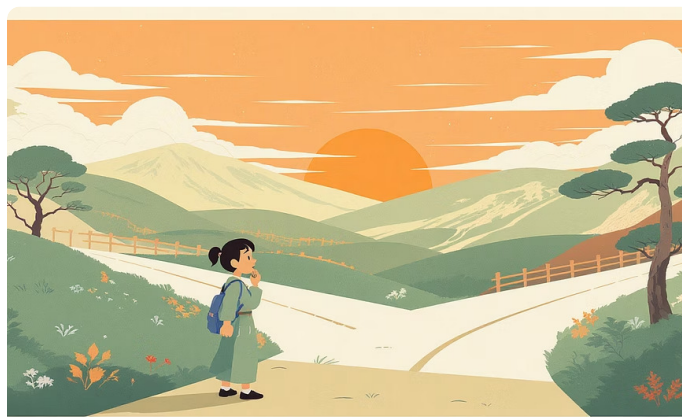
A mikrokozmosz

Mutasd be a családját, a közösségét és a mindennapi élet apró részleteit, amelyek körülvették.

A történelmi idők

Vizualizáld azt a kort, amelyben élt – a korszak jellemzőit és a jelentős eseményeket, amelyek hatással voltak rá.

A döntési helyzetek

Ábrázold a választási lehetőségeket és kihívásokat, amelyekkel az adott korban szembesülhetett, és amelyek befolyásolták a sorsát.

Fortepan: magánkezdemenyezésből "nemzeti" fotóarchívum

A **Fortepan** egy ingyenesen hozzáférhető, folyamatosan bővülő online fényképgyűjtemény, amely elsősorban a 20. századi magyar történelem és hétköznapi képi világát mutatja be. A projekt 2010-ben indult magánkezdemenyezésként, nevét egy 1960-as években kapható negatívfilmről kapta. A célja kezdetektől az volt, hogy megőrizze és közkinccsé tegye azokat a családi, amatőr vagy akár hivatásos fotókat, amelyek a "fiókok mélyén" rejtőznek, és így részei a közös történeti emlékezetnek.

MIT TALÁLHATUNK A FORTEPANON?

A Fortepan 2025 tavaszán már több mint 168 ezer fotót tartalmaz. A képek túlnyomó többsége a 20. századból származik, és tematikailag nagyon sokszínűek: családi események, utcajelenetek, iskolai vagy munkahelyi életképek, utazások, épületek, járművek, ünnepek, sport, divat, háborús emlékek és még sok más. A képek között amatőr fotók, családi albumok anyagai, valamint újságfotósok és közgyűjtemények (például a Magyar Nemzeti Levéltár, Fővárosi Levéltár, MTI, UVATERV) gyűjteményeiből származó felvételek is szerepelnek.

A Fortepan különlegessége, hogy teljesen nyílt hozzáférésű: a képek letölthetők, szabadon felhasználhatók, és a közösségi alapon szerkesztett adatbázis a felhasználók kiegészítéseivel is folyamatosan gazdagodik.

HOGYAN HASZNÁLJUK A FORTEPANT?

Az oldalon időrendben visszafelé görgethető "fotófolyam" fogad minket, amely vizuálisan is átélhetővé teszi a múlt századot. A képek külön adatlapokon jelennek meg, ahol címkék (témák, helyszínek, személyek, események) segítik a tájékozódást. Keresni lehet kulcsszóra vagy időszakra.

A képek letölthetők, és az oldal alján minden esetben megtaláljuk a felhasználási feltételeket és az eredeti forrásra való hivatkozást is.

Még ha nem is találunk rá konkrét felmenőnkre, a Fortepan segíthet elképzelni, milyen világban élhettek:

- Hol dolgozhattak? Nézzünk ipari, hivatali vagy mezőgazdasági fotókat.
- Milyen volt a lakóhelyük? Keressünk az adott városra, falura vagy kerületre.
- Milyen eseményeket élhettek át? Képekből kirajzolódhat az 1956-os forradalom, a kitelepítések, háborús pusztítások vagy épp a hatvanas évek nyaralásai.

📍 Jó tudni: A Fortepan csapata folyamatosan tölt fel újabb képeket és időrövidőre tematikus gyűjteményekkel is jelentkezik (például: balatoni nyarak, budapesti háborús károk, divatfotók).

💡 Tipp: A Fortepan közösségi projekt: ha van régi fotónk, amit szívesen megosztanánk a nagyközönséggel, az oldalon keresztül kapcsolatba léphetünk a szerkesztőkkel. A bekerült képek adatlapján külön feltüntetik az eredetet.

Europeana – Európa kulturális kincsei egy helyen

A **Europeana** az Európai Unió kulturális örökséget digitalizáló platformja, amely Európa több ezer múzeumának, könyvtárának és levéltárának anyagait gyűjti össze. A családtörténet-kutatáshoz is értékes kontextust adhat, különösen, ha egy-egy ős külföldön élt, vándorolt, vagy például hadifogságba került.

A gyűjteményekben fényképek, kéziratok, hanganyagok, filmrészletek, plakátok, térképek is megtalálhatók – tematikus és kronológiai rendezésben.

🌐 Jó tudni: A Europeana magyar nyelvű felülettel is rendelkezik, de a legtöbb találat angol vagy az eredeti gyűjtemény nyelvén érhető el – angol keresőkifejezésekkel több releváns találatot kapunk.

europeana

MIT TALÁLUNK AZ EUROPEANA-N?

- **Gyűjtemények** (Collections): Különféle történeti és kulturális témák (pl. nők története, migráció, zenei örökség) köré szervezett digitális válogatások.
- **Tematikus** oldalak (Themes): Kurátori válogatások, háttéranyagok és interjúk egy-egy téma mentén (pl. első világháború, ipari örökség, divat).
- Személyes **történetek** (Stories): Egyéni visszaemlékezések, naplók, fotókkal illusztrált életutak – gyakran interaktív elemekkel (pl. térképek, hanganyagok).

💡 Tipp: Inspirálódj mások családtörténeteiből a "Stories" aloldalon – ezek kiváló példák arra is, hogyan lehet saját anyagot készíteni!

europeana

HOGYAN KERESHETÜNK AZ EUROPEANA-N?

A fő keresőmező egyszerű kulcsszavas keresést kínál. A találatokat ezután szűrhetjük: tartalomtípus (pl. fénykép, szöveg, hang), időszak, földrajzi hely, nyelv, intézmény, vagy pl. jogi státusz szerint.

💡 Tipp: Használjuk bátran a "Public Domain" szűrőt, ha szabadon felhasználható tartalmakat keresünk!

A Europeana minden tételnél egyértelműen jelöli a jogi státuszt:

- Public Domain = szabadon használható,
- Creative Commons = korlátozott, megjelöléssel engedélyezett felhasználás,
- Jogvédett = külön engedély szükséges.

 Jó tudni: Még közkincs esetén is illik feltüntetni a forrásintézményt – ezzel a kulturális partnerek munkáját is elismerjük.

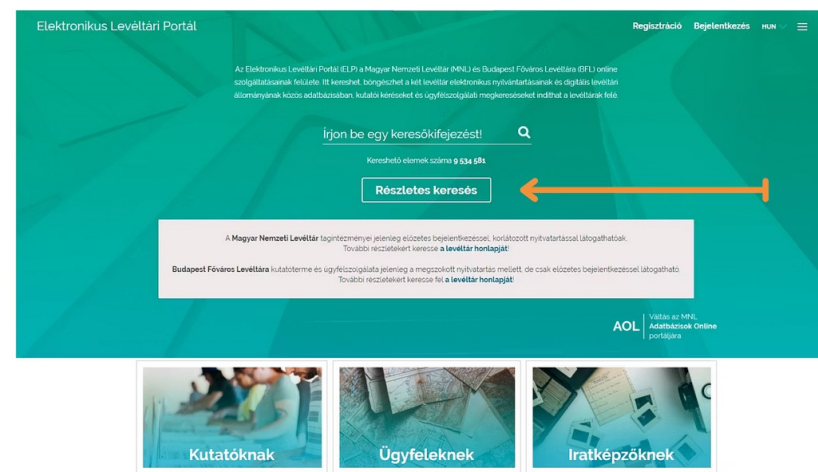
E-Levéltár - Digitális ablak a levéltárba

Az **eleveltar.hu** (azaz az Elektronikus Levéltári Portál, vagy rövidebben ELP) célja, hogy a papíralapú iratok elektronikus másolatait személyes bejárás nélkül is kutathatóvá tegye egy biztonságos, strukturált és kereshető rendszerben. Emellett az oldal több levéltár online nyilvántartása is és támogatja az iratkikérést személyes kutatáshoz.

📍 Jó tudni: Ha egy irat még nincs digitalizálva, akkor mindenképp be kell menni a levéltárba, mert csak helyben tudod megtekinteni. De a kutatásod sokkal flottábbul elő tudod készíteni az e-levéltár segítségével online.

A digitalizált segédkönyvek eléréséhez keresse fel a www.eleveltar.hu oldalt és kattintson a Részletes keresésre.

⚙️ HOGYAN MŰKÖDIK AZ E-LEVÉLTÁR?

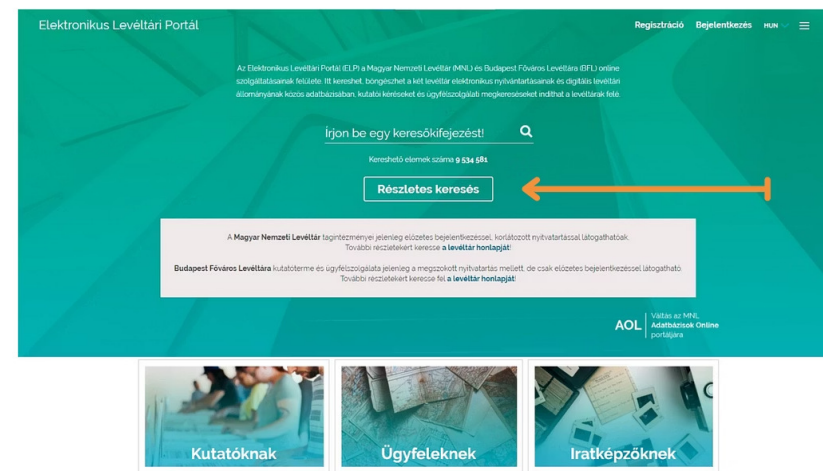
Az e-levéltárba ingyenes regisztrációval lehet belépni, ezt követően kutatási jogosultságot kérhetünk az egyes anyagokhoz. A felület célzott keresést tesz lehetővé fond, tétel, év, földrajzi hely szerint – és a rendszer minden esetben figyelembe veszi az adott iratok védelmi idejét (pl. adatvédelmi vagy szerzői jogi korlátozások).

A másodlagos felhasználás jogi feltételeit minden iratnál külön jelzik.

💡 **Tipp:** Ha már tudjuk, melyik fond (levéltári egység) érdekel minket - pl. HU-MNL-OL R 276: Céhekkel, iparral kapcsolatos iratok - a legegyszerűbb a fondszám alapján keresni, majd szűkíteni a találatokat a bal menüsorban.

A digitalizált segédkönyvek eléréséhez keresse fel a www.eleveltar.hu oldalt és kattintson a Részletes keresésre.

A gyakorlottabb felhasználók számára javaslom a Böngészés a levéltári struktúrában menüpontot. Ez a funkció lehetővé teszi, hogy a levéltári fondstruktúrán belül haladjunk lefelé, akár egy térképen vagy tartalomjegyzékben.

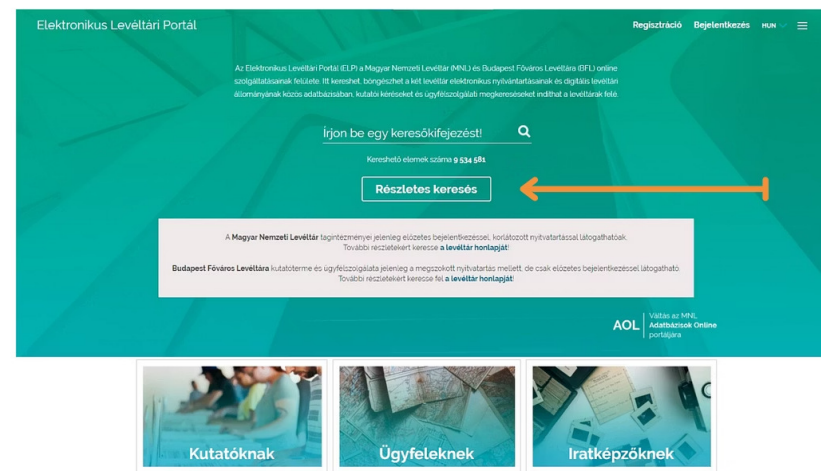
🧭 Jó tudni: a hierarchikus kereső nem csak azoknak hasznos, akik konkrét iratot keresnek. Kiváló tanulási eszköz arra is, hogy megismerjük, hogy milyen típusú iratanyagok léteznek egy adott területen vagy időszakban.

ÖSSZEFOGLALVA:

Az e-levéltár egy digitális kutatószoba, amit inkább haladó kutatóknak ajánlok, vagy azoknak, akiket érdeke a levéltárak világa.

A digitalizált segédkönyvek eléréséhez keresse fel a www.elevertar.hu oldalt és kattintson a Részletes keresésre.

Már tudod, hogy online meddig juthasz.

A megtalált anyagok rendszerezéséről lesz szó az utolsó
alkalmon.

Várlak vissza 2025. június 4-én új előadással és
bónuszokkal!

Az előadás megtartását a **Magyar Családtörténet-kutató
Egyesület** támogatta, melyet ezúton is köszönök.

✨ Már tudod, hogy az online kutatás
milyen “mélységekig” vihet. ✨

Hogyan tudod rendszerezni
a megtalált anyagokat?
A következő részben megmutatom!

Várlak vissza pénteken, május 9-én!

A sablon összeállítója: Szabó Dorottya családtörténet-kutató, levéltáros
Bóbita Családfa - Copyright © Szabó Dorottya e.v.

f BobitaCsaladfa

@ hello@bobitacsaladfa.hu

www.bobitacsaladfa.hu

bóbita családfa